

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość –
szkoła ponadpodstawowa, klasa I i IV
– język polski

Województwo Wielkopolskie –
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Materiał opracowany w ramach grantu „Razem dla edukacji zdalnej – bezpiecznie,
efektywnie, kreatywnie”

SCENARIUSZ 1 z 3

język polski

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klasy maturalnej

PROWADZONYCH PRZEZ: nauczyciela języka polskiego

TEMAT: „Sferą działalności poety (...) jest (...) rzeczywistość” – Zbigniew Herbert
w poszukiwaniu rzeczywistości (część 1. cyklu 2 lekcji).

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

- Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
- Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
- Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
- Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.

Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Zakres podstawowy

1. Kształcenie literackie i kulturowe.
2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
 - Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
 - Wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
 - Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
 - Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

- Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
 - Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
 - Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
3. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
- Analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację.
4. Samokształcenie. Uczeń:
- wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.

METODY PRACY:

- rozmowa kierowana
- dyskusja
- praca na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do Internetu
- aplikacja internetowa Google Meet

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ

Faza przygotowawcza

1. Działania wykonane przez uczniów w domu w tygodniu poprzedzającym lekcję.
2. Działania wykonane przez wszystkich uczniów:
3. lektura i wstępna interpretacja wskazanych przez nauczyciela wierszy Z. Herberta (teksty wskazane przez nauczyciela – wraz z odniesieniem bibliograficznym i netograficznym – na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej)

/ZPE/: *Kamyk*, *Elegia na odejście pióra atramentu lampy*, *Studium przedmiotu*, *Głos*, *Dęby*).

4. Działania wykonane przez wybranych uczniów (nauczyciel wybiera 5 uczniów spośród dysponujących rozwiniętymi kompetencjami polonistycznymi i każdemu z nich przydziela jeden z wyżej wymienionych wierszy poety):
5. wnikliwa lektura eseju *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie rzeczywistości* (tekst zamieszczony przez nauczyciela na ZPE);
6. szczegółowa analiza i interpretacja przydzielonego przez nauczyciela wiersza;
7. wykorzystanie do pogłębionej interpretacji wskazanych przez nauczyciela kontekstów interpretacyjnych (wymienionych w „Bibliografii” do niniejszego scenariusza) oraz kontekstów zaproponowanych przez uczniów;
8. przygotowanie procesu interpretacji wiersza przydzielonego wybranemu uczniowi, którym to procesem będzie ów uczeń kierował (przygotowanie kluczowych pytań, zaprogramowanie wspólnej analizy utworu, sformułowanie wstępnych i ostatecznych tez interpretacyjnych etc.).
9. Na początku lekcji miniwykład nauczyciela (ok. 7 min) – wprowadzenie do twórczości Zbigniewa Herberta (rys biograficzny i historyczny: pokolenie Kolumbów i pokolenie '56; konteksty literackie: współczesny neoklasycyzm, moralistyka, twórczość poetycka, eseistyczna i dramaturgiczna itd.).

Faza zasadnicza

- **Uczeń 1.** będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Kamyk* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji (m.in. inicjuje formułowanie wstępnych tez interpretacyjnych, problematyzuje treść i przesłanie utworu, przywołuje różne konteksty interpretacyjne i podsumowuje dyskusję).
- **Uczeń 2.** będący „ekspertem” od wiersza *Elegia na odejście pióra atramentu lampy* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji (jw.).
- **Uczeń 3.** będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Studium przedmiotu* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.
- **Uczeń 4.** będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Głos* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.
- **Uczeń 5.** będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Dęby* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.

- Każdy z uczniów 1.–5. ma do dyspozycji ok. 5 minut.

Faza końcowa

1. Nauczyciel podsumowuje przeprowadzone interpretacje, uzupełnia je krótkim omówieniem kilku innych tekstów Herberta poświęconych problematyce zakreślonej tematem lekcji i rekapitułuje całość, polecając uczniom sporządzenie zwięzłej notatki (ok. 8 min).
2. Zadanie domowe:
dla wszystkich uczniów: lektura i wstępna interpretacja wskazanych przez nauczyciela wierszy Z. Herberta (teksty wskazane przez nauczyciela – wraz z odniesieniem bibliograficznym i netograficznym – na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej: *Głos wewnętrzny*, *Substancja*, *Tren Fortynbrasa*, *Potęga smaku*, *Przesłanie Pana Cogito*);
dla wybranych uczniów: (nauczyciel wybiera 5 uczniów spośród dysponujących rozwiniętymi kompetencjami polonistycznymi i każdemu z nich przydziela jeden z wyżej wymienionych wierszy poety):
wnikliwa lektura eseju *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości* oraz eseju *Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta)* (teksty zamieszczone przez nauczyciela na ZPE);
3. szczegółowa analiza i interpretacja przydzielonego przez nauczyciela wiersza;
4. wykorzystanie do pogłębionej interpretacji wskazanych przez nauczyciela kontekstów interpretacyjnych (wymienionych w „Bibliografii” do niniejszego scenariusza) oraz kontekstów zaproponowanych przez uczniów;
5. przygotowanie procesu interpretacji wiersza przydzielonego wybranemu uczniowi, którym to procesem będzie ów uczeń kierował;
6. dla ucznia kierującego interpretacją wiersza *Głos wewnętrzny*: lektura materiału edukacyjnego *Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków* (tekst zamieszczony przez nauczyciela na ZPE).

SPOSOBY AKTYWIZOWANIA WSZYSTKICH UCZNIÓW

1. Pięciu wybranych uczniów zaangażowanych jest w realizację zajęć w rozszerzonym zakresie: przed lekcją wnikliwie czytają wskazany przez nauczyciela esej *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie rzeczywistości*; szczegółowo analizują i interpretują przydzielony im wiersz, wykorzystując wskazane w „Bibliografii” (oraz indywidualnie zaproponowane) konteksty interpretacyjne; przygotowują proces interpretacji przydzielonego wiersza, którym następnie kierują podczas lekcji.
2. Kolejnych pięciu uczniów w ramach rozszerzonej pracy domowej wykonuje analogiczne czynności: przed lekcją wnikliwie czytają wskazane przez nauczyciela dwa eseje: *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości* oraz *Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta)*; szczegółowo analizują i interpretują przydzielony im wiersz, wykorzystując wskazane w „Bibliografii” (oraz indywidualnie zaproponowane) konteksty interpretacyjne; przygotowują proces interpretacji przydzielonego wiersza, którym następnie kierować będą podczas kolejnej lekcji.
3. Natomiast wszyscy uczniowie:
 - czytają i wstępnie interpretują udostępnione im przez nauczyciela na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej wybrane utwory Z. Herberta;
 - uczestniczą w analizie i interpretacji wierszy prowadzonych przez wybranych przez nauczyciela uczniów (mogą być wskazywani przez prowadzącego do zabrania głosu);
 - samodzielnie sporządzają notatkę w zeszycie z podsumowującej zajęcia rekapitulacji nauczyciela (mogą też wykonać podobną notatkę z miniwykładu nauczyciela z początku lekcji - wprowadzenia do twórczości Z. Herberta);
 - wykonują zadanie domowe: czytają i wstępnie interpretują udostępnione im przez nauczyciela na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej wybrane utwory Z. Herberta.

EWALUACJA ZAJĘĆ

Notatka sporządzona przez uczniów w końcowej fazie lekcji.

BIBLIOGRAFIA

- Herbert Z., (2011), *Wiersze zebrane*, Kraków: Wydawnictwo a5.
- Franaszek A., (2018), *Herbert. Biografia*, t. 1 i 2., Kraków: Wydawnictwo Znak.
- *Poznawanie Herberta*, (1998 – t. 1., 2000 – t. 2.), wybór i wstęp Franaszek A., Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- *Czytanie Herberta*, (1995), red. Czapliński P., Śliwiński P., Wiegandt M., Poznań: Wydawnictwo WiS.
- Barańczak S., (1994), *Uciekinier z Utopii. O poezji Zbigniewa Herberta*, Wrocław: Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.: interpretowane w czasie lekcji wiersze Z. Herberta (*Kamyk*, *Elegia na odejście pióra atramentu lampy*, *Studium przedmiotu*, *Głos*, *Dęby*) – kanoniczne wersje w *Wierszach zebranych* (strony: 286, 576–581, 281–485, 88–89, 535–536) oraz przykładowe linki do stron internetowych:

- <https://www.biuro-literackie.pl/biblioteka/cykle/zbigniew-herbert-kamyk/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacja-herberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/elegia-na-odejscie-piora-atramentu-lampy/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://bliskopolski.pl/poezja/zbigniew-herbert/studium-przedmiotu/studium-przedmiotu/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41839-zbigniew-herbert-glos.html> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://bliskopolski.pl/poezja/zbigniew-herbert/elegia-na-odejscie/deby/> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 2.: Budny Z., *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie rzeczywistości*,

- <https://cdnkonin.pl/zalaczniki/zb/zalacznik2.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 3.: Budny Z., *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości*,

- <https://cdnkonin.pl/zalaczniki/zb/zalacznik3.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 4.: Budny Z., Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta); tekst zamieszczony w zbiorze *Czytanie Herberta*, (1995), red. Czapliński P., Śliwiński P., Wiegandt M., Poznań: Wydawnictwo WiS, s. 104–116 oraz dostępny w Internecie:

- https://cdnkonin.pl/materialy_educacyjne/096_2020_04_24_imperatyw/imperatyw.pdf [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 5.: Budny Z., *Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków*; tekst zamieszczony w czasopiśmie „Edusfera”: Budny Z., (2020), *Aktywizacja internetowa uczniów szkół ponadpodstawowych*, „Edusfera”, nr 2, rok 2020, s. 28–34 oraz dostępny w Internecie:

- <https://odn.kalisz.pl/wp-content/uploads/2021/01/edusfera-02-exit-2.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 6.: wiersze Z. Herberta zalecone do lektury w ramach pracy domowej (*Głos wewnętrzny*, *Substancja*, *Tren Fortynbrasa*, *Potęga smaku*, *Przesłanie Pana Cogito*) – kanoniczne wersje w *Wierszach zebranych* (strony: 293–294, 160–161, 271–272, 523–524, 439–440) oraz przykładowe linki do stron internetowych:

- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/glos-wewnetrzny/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41989-zbigniew-herbert-substancja.html> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/tren-fortynbrasa/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/potega-smaku/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/przeslanie-pana-cogito/> [dostęp: 13.09.2021].

Opracowanie: Zbigniew Budny

SCENARIUSZ 2 z 3

język polski

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klasy maturalnej

PROWADZONYCH PRZEZ: nauczyciela języka polskiego

TEMAT: „Naprawdę między przyrodą a losem ludzkim nie ma istotnego związku” – Zbigniew Herbert w poszukiwaniu tożsamości (część 2. cyklu 2 lekcji).

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

- Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
- Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
- Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
- Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.
- Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Zakres podstawowy

1. Kształcenie literackie i kulturowe.
2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
 - Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
 - Wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
 - Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
 - Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

- Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
 - Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
 - Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
3. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
- Analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację.
4. Samokształcenie. Uczeń:
- wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.

METODY PRACY:

- rozmowa kierowana
- dyskusja
- praca na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do Internetu
- aplikacja internetowa Google Meet

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ

Faza przygotowawcza

- Działania wykonane przez uczniów w ramach pracy domowej z poprzednich zajęć: **przez wszystkich uczniów**: lektura i wstępna interpretacja wskazanych przez nauczyciela wierszy Z. Herberta (teksty wskazane przez nauczyciela – wraz z odniesieniem bibliograficznym i netograficznym – na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej: *Głos wewnętrzny*, *Substancja*, *Tren Fortynbrasa*, *Potęga smaku*, *Przesłanie Pana Cogito*);

przez wybranych uczniów: nauczyciel wybiera 5 uczniów spośród dysponujących rozwiniętymi kompetencjami polonistycznymi i każdemu z nich przydziela jeden z wyżej wymienionych wierszy poety;

- wnikliwa lektura eseju *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości* oraz eseju *Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta)* (teksty zamieszczone przez nauczyciela na ZPE);
- szczegółowa analiza i interpretacja przydzielonego przez nauczyciela wiersza;
- wykorzystanie do pogłębionej interpretacji wskazanych przez nauczyciela kontekstów interpretacyjnych (wymienionych w „Bibliografii” do niniejszego scenariusza) oraz kontekstów zaproponowanych przez uczniów;
- przygotowanie procesu interpretacji wiersza przydzielonego wybranemu uczniowi, którym to procesem będzie ów uczeń kierował;
- przez ucznia kierującego interpretacją wiersza *Głos wewnętrzny*: lektura materiału edukacyjnego *Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków* (tekst zamieszczony przez nauczyciela na ZPE).
- Kilkoro uczniów czyta swoje notatki sporządzone na zakończenie poprzednich zajęć (na podstawie rekapitulacji nauczyciela podsumowującej omówione treści) (ok. 4 min).
- Swobodne wypowiedzi uczniów na temat lektury utworów Z. Herberta (możliwość wyrażenia subiektywnych wrażeń i sądów; także cenna informacja zwrotna dla nauczyciela) (ok. 4 min).

Faza zasadnicza

- Uczeń 1. będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Głos wewnętrzny* przewodzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji (m.in. inicjuje formułowanie wstępnych tez interpretacyjnych, problematyzuje treść i przesłanie utworu, przywołuje różne konteksty interpretacyjne i podsumowuje dyskusję – wykorzystując do tego celu materiał edukacyjny wskazany przez nauczyciela na poprzednich zajęciach i udostępniony na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej, w tym tekst *Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja*

Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków).

- Uczeń 2. będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Substancja* prowadzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji (jw.).
- Uczeń 3. będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Tren Fortynbrasa* prowadzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.
- Uczeń 4. będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Potęga smaku* prowadzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.
- Uczeń 5. będący swoistym „ekspertem” od wiersza *Przesłanie Pana Cogito* prowadzi koleżeństwu w procesie jego analizy i interpretacji.
- Każdy z uczniów 1.–5. ma do dyspozycji ok. 5 minut.

Faza końcowa

- Nauczyciel podsumowuje przeprowadzone interpretacje, uzupełnia je krótkim omówieniem kilku innych tekstów Herberta poświęconych problematyce określonej tematem lekcji i rekapitułuje całość, polecając uczniom sporządzenie zwięzłej notatki (ok. 8 min).

Zadanie domowe:

- dla wszystkich uczniów: przygotowanie dłuższej wypowiedzi pisemnej nt. „Taką przebodli nas ojczyznę” – o gorzkim patriotyzmie Zbigniewa Herberta (na podstawie wierszy: „Rozważania o problemie narodu”, „Odpowiedź”, „Powrót Pana Cogito”, „Raport z oblężonego Miasta” oraz innych wybranych utworów poety);
- omówienie tych prac domowych może być punktem wyjścia lekcji poświęconej różnym obliczom współczesnego patriotyzmu – zarówno w literaturze i sztuce, jak i w życiu;
- dla chętnych (zdolniejszych) uczniów: przygotowanie eseju nt. „Szare numinozum” „mężnych w niepewności” – Herberta przypowieść o ziarnie absolutu (na podstawie wierszy: „Sprawozdanie z raj”, „U wrót doliny”, „Pan Cogito opowiada o kuszeniu Spinozy”, „Ostatnia prośba” oraz innych wybranych utworów poety).
- Po cyklu zajęć nauczyciel udostępnia na ZPE wszystkim uczniom załączniki i bibliografię.

SPOSOBY AKTYWIZOWANIA WSZYSTKICH UCZNIÓW

1. Pięciu wybranych uczniów zaangażowanych jest w realizację zajęć w rozszerzonym zakresie: przed lekcją wnikliwie czytają wskazane przez nauczyciela dwa eseje: *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości* oraz *Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta)*; szczegółowo analizują i interpretują przydzielony im wiersz, wykorzystując wskazane w „Bibliografii” (oraz indywidualnie zaproponowane) konteksty interpretacyjne; przygotowują proces interpretacji przydzielonego wiersza, którym następnie kierują podczas lekcji.
2. Wskazani przez nauczyciela uczniowie czytają swoje notatki z podsumowującej ostatnie zajęcia rekapitulacji nauczyciela (i ewentualnie z miniwykładu wprowadzającego do twórczości Z. Herberta).
3. Natomiast wszyscy uczniowie:
 - czytają i wstępnie interpretują udostępnione im przez nauczyciela na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej wybrane utwory Z. Herberta;
 - w początkowej fazie lekcji swobodnie/subiektywnie wypowiadają się na temat lektury utworów Z. Herberta (mogą być wskazywani przez nauczyciela do zabrania głosu);
 - uczestniczą w analizie i interpretacji wierszy prowadzonych przez wybranych przez nauczyciela uczniów (mogą być wskazywani przez prowadzącego do zabrania głosu);
 - samodzielnie sporządzają notatkę w zeszycie z podsumowującej zajęcia rekapitulacji nauczyciela;
 - wykonują zadanie domowe: przygotowują dłuższą wypowiedź pisemną na wskazany temat (chętni uczniowie przygotowują dodatkowy esej); pogłębiają wiedzę o twórczości Z. Herberta poprzez lekturę materiałów udostępnionych przez nauczyciela na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (załączniki i bibliografia).

EWALUACJA ZAJĘĆ

Notatka sporządzona przez uczniów w końcowej fazie lekcji; także w pewnej mierze pisemne zadania domowe dotyczące interpretacji twórczości Herberta.

BIBLIOGRAFIA

- Herbert Z., (2011), *Wiersze zebrane*, Kraków: Wydawnictwo a5.
- Franaszek A., (2018), *Herbert. Biografia*, t. 1 i 2., Kraków: Wydawnictwo Znak.
- *Poznawanie Herberta*, (1998 – t. 1., 2000 – t. 2.), wybór i wstęp Franaszek A., Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- *Czytanie Herberta*, (1995), red. Czapliński P., Śliwiński P., Wiegandt M., Poznań: Wydawnictwo WiS.
- Barańczak S., (1994), *Uciekinier z Utopii. O poezji Zbigniewa Herberta*, Wrocław: Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.: interpretowane w czasie pierwszej lekcji wiersze Z. Herberta (*Kamyk*, *Elegia na odejście pióra atramentu lampy*, *Studium przedmiotu*, *Głos*, *Dęby*) – kanoniczne wersje w *Wierszach zebranych* (strony: 286, 576–581, 281–485, 88–89, 535–536) oraz przykładowe linki do stron internetowych:

- <https://www.biuroliterackie.pl/biblioteka/cykle/zbigniew-herbert-kamyk/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/elegia-na-odejscie-piora-atramentu-lampy/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://bliskopolski.pl/poezja/zbigniew-herbert/studium-predmiotu/studium-predmiotu/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41839-zbigniew-herbert-glos.html> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://bliskopolski.pl/poezja/zbigniew-herbert/elegia-na-odejscie/deby/> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 2.: Budny Z., *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie rzeczywistości*,

- <https://cdnkonin.pl/zalaczniki/zb/zalacznik2.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 3.: Budny Z., *Kręgi wtajemniczenia w poetyckie uniwersum Zbigniewa Herberta – poszukiwanie tożsamości*,

- <https://cdnkonin.pl/zalaczniki/zb/zalacznik3.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 4.: Budny Z., *Imperatyw i transcendencja – o dylematach współczesnego moralisty (na podstawie twórczości Zbigniewa Herberta)*; tekst zamieszczony w zbiorze *Czytanie Herberta*, (1995), red. Czapliński P., Śliwiński P., Wiegandt M., Poznań: Wydawnictwo WiS, s. 104–116 oraz dostępny w Internecie:

- https://cdnkonin.pl/materialy_educacyjne/096_2020_04_24_imperatyw/imperatyw.pdf [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 5.: Budny Z., Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków; tekst zamieszczony w czasopiśmie „Edusfera”: Budny Z., (2020), Aktywizacja internetowa uczniów szkół ponadpodstawowych, „Edusfera”, nr 2, rok 2020, s. 28–34 oraz dostępny w Internecie: <https://odn.kalisz.pl/wp-content/uploads/2021/01/edusfera-02-exit-2.pdf> [dostęp: 13.09.2021].

Załącznik 6.: wiersze Z. Herberta interpretowane w czasie drugiej lekcji (*Głos wewnętrzny, Substancja, Tren Fortynbrasa, Potęga smaku, Przesłanie Pana Cogito*) – kanoniczne wersje w *Wierszach zebranych* (strony: 293–294, 160–161, 271–272, 523–524, 439–440) oraz przykładowe linki do stron internetowych:

- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/glos-wewnetrzny/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41989-zbigniew-herbert-substancja.html> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/tren-fortynbrasa/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/potega-smaku/> [dostęp: 13.09.2021],
- <https://fundacjaherberta.com/biblioteka-herberta/wiersze/przeslanie-pana-cogito/> [dostęp: 13.09.2021].

Opracowanie: Zbigniew Budny

SCENARIUSZ 3 z 3

język polski

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klasy I szkoły ponadpodstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ: nauczyciela języka polskiego

TEMAT: Pytania o sens cierpienia w *Księdze Hioba*.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

- Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
- Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
- Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
- Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.
- Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Kształcenie literackie i kulturowe.
2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
 - interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
 - wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
 - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
 - przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
 - wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
 - rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
3. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
- analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację.
4. Samokształcenie. Uczeń:
- wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.

METODY PRACY:

- rozmowa kierowana
- dyskusja
- praca na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do Internetu

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ

Faza przygotowawcza

- Rozmowa z uczniami na temat obecności cierpienia w życiu człowieka, jego nieuchronności i zachowań ludzi w trudnej sytuacji egzystencjalnej. Zebranie

odpowiedzi uczniów na pytanie, jak zachowuje się człowiek w sytuacji cierpienia np. na stronie <https://answer garden.ch/>.

- Przedstawienie informacji o *Księdze Hioba* – należy do ksiąg Starego Testamentu, tzw. mądrościowych (dydaktycznych); nie wiadomo, kto jest jej autorem; powstała między V a III w. p.n.e.; jej bohater jest postacią historyczną, gdyż wspominają o nim autorzy innych tekstów biblijnych.
- *Księga Hioba* ma bardzo niejednorodną budowę, rozpoczyna się i kończy fabularną opowieścią, a jej część środkową stanowią monologi i lamentacje Hioba oraz jego rozmowy z przyjaciółmi. Literacka, kłamrowa kompozycja i tematyka zbliżają ją do dramatu.

Faza zasadnicza

1. Prezentacja sylwetki Hioba – lektura części inicjalnej *Księgi Hioba* (Ks. H. 1, 1–5) (prezentacja ekranu nauczyciela).

„(1) Żył w ziemi Us człowiek imieniem Hiob. Był to mąż sprawiedliwy, prawy, bogobojny i unikający zła. (2) Miał siedmiu synów i trzy córki. (3) Majętność jego stanowiło siedem tysięcy owiec, trzy tysiące wielbłądów, pięćset jarzm wołów, pięćset oślic oraz wielka liczba służby. Był najwybitniejszym człowiekiem spośród wszystkich ludzi Wschodu. (4) Synowie jego mieli zwyczaj udawania się na ucztę, którą każdy z nich urządzał po kolei we własnym domu w dniu oznaczonym. Zapraszali też swoje trzy siostry, by jadły i piły z nimi. (5) Gdy przeminął czas ucztowania, Hiob dbał o to, by dokonywać ich oczyszczenia. Wstawał wczesnym rankiem i składał całopalenie stosownie do ich liczby. Bo mówił Hiob do siebie: Może moi synowie zgrzeszyli i złorzeczyli Bogu w swym sercu? Hiob zawsze tak postępował”.

Uczniowie charakteryzują bohatera na podstawie przeczytanego fragmentu, np.: człowiek bogaty, sprawiedliwy, bogobojny, hojny, Bóg mu błogosławi, o czym świadczy liczna rodzina i posiadany majątek, zamożny, mieszkał w ziemi Us, obraz doskonałego człowieka, wzorzec do naśladowania, zatroskany ojciec, pobożny.

2. Lektura i omówienie pierwszej rozmowy szatana z Bogiem (Ks. H. 1, 6–12) - prezentacja ekranu nauczyciela.

„(6) Zdarzyło się pewnego dnia, gdy synowie Boży udawali się, by stanąć przed Panem, że i szatan też poszedł z nimi. (7) I rzekł Bóg do szatana: Skąd

przychodzisz? Szatan odrzekł Panu: Przemierzałem ziemię i wędrowałem po niej. (8) Mówi Pan do szatana: A zwróciłeś uwagę na sługę mego, Hioba? Bo nie ma na całej ziemi drugiego, kto by tak był prawy, sprawiedliwy, bogobojny i unikający grzechu jak on. (9) Szatan na to do Pana: Czyż za darmo Hiob czci Boga? (10) Czyż Ty nie ogrodziłeś zewsząd jego samego, jego domu i całej majątności? Pracy jego rąk pobłogosławiłeś, jego dobytek na ziemi się mnoży. (11) Wyciągnij, proszę, rękę i dotknij jego majątku! Na pewno Ci w twarz będzie złorzeczył. (12) Rzekł Pan do szatana: Oto cały majątek jego w twojej mocy. Tylko na niego samego nie wyciągaj ręki. I odszedł szatan sprzed oblicza Pańskiego”.

Fragment opisuje spotkanie Boga i szatana. Bóg jest dumny z Hioba, ale szatan zauważa, iż Hiob nie czci go za darmo, ponieważ zyskuje opiekę i bogactwo, zatem jego wiara nie jest bezinteresowna. Dochodzi do swoistego zakładu pomiędzy rozmówcami – zakładu o istotę wiary człowieka. Bóg, pewien postawy człowieka, wydaje Hioba we władanie szatana.

3. Lektura i omówienie konsekwencji pierwszej rozmowy szatana z Bogiem (Ks. H. 1, 13–22) - prezentacja ekranu nauczyciela.

„(13) Pewnego dnia, gdy synowie i córki jedli i pili w domu najstarszego brata, (14) przyszedł posłaniec do Hioba i rzekł: Woły orały, a oślice pały się tuż obok. (15) Wtem napadli Sabejczycy, porwali je, a sługi mieczem pozabijali, (16) ja sam uszedłem, by ci o tym donieść. Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: Ogień Boży spadł z nieba, zapłonął wśród owiec oraz sług i pochłonął ich. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść. (17) Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: Chaldejczycy zstąpili z trzema oddziałami, napadli na wielbłądy, a sługi ostrzem miecza zabili. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść. (18) Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: Twoi synowie i córki jedli i pili wino w domu najstarszego brata. (19) Wtem powiał szalony wichur z pustyni, poruszył czterema węglami domu, zawalił go na dzieci, tak iż poumierły. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść. (20) Hiob wstał, rozdarł swe szaty, ogolił głowę, upadł na ziemię, oddał pokłon (21) i rzekł: Nagi wyszedłem z łona matki i nagi tam wrócę. Dał Pan i zabrał Pan. Niech będzie imię Pańskie błogosławione! (22) W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył i nie przypisał Bogu nieprawości”.

Hiob traci wszystkie bogactwo oraz rodzinę, ale jego wiara nie ulega

zachwianiu. Dyskusja z uczniami na temat sensu słów: „Nagi wyszedłem z łona matki i nagi tam wróć. Dał Pan i zabrał Pan”.

4. Lektura i omówienie drugiej rozmowy szatana z Bogiem (Ks. H. 2, 1–7) - prezentacja ekranu nauczyciela.

„(1) Pewnego dnia, gdy synowie Boży udawali się, by stawić się przed Panem, poszedł i szatan z nimi, by stanąć przed Panem. (2) I rzekł Pan do szatana: Skąd przychodzisz? Szatan odpowiedział Panu: Przemierzałem ziemię i wędrowałem po niej. (3) Rzekł Pan szatanowi: Zwróciłeś uwagę na sługę mego, Hioba? Bo nie ma na całej ziemi drugiego, kto by był tak prawy, sprawiedliwy, bogobojny i unikający zła jak on. Jeszcze trwa w swej prawości, choć mnie nakłoniłeś do zrujnowania go, na próżno. (4) Na to szatan odpowiedział Panu: Skóra za skórę. Wszystko, co człowiek posiada, odda za swoje życie. (5) Wyciągnij, proszę, rękę i dotknij jego kości i ciała. Na pewno Ci w twarz będzie złorzeczył. (6) I rzekł Pan do szatana: Oto jest w twej mocy. Życie mu tylko zachowaj!”.

Z rozmowy wynika, że szatan zarzuca Bogu, iż człowiek wszystko odda za swoje życie, a jego religijność jest interesowna. Bóg pozwala na powtórne wystawienie Hioba na próbę.

5. Lektura i omówienie konsekwencji drugiej rozmowy szatana z Bogiem (Ks. H. 2, 8–10) - prezentacja ekranu nauczyciela.

„(7) Odszedł szatan sprzed oblicza Pańskiego i obsypał Hioba trądem złośliwym, od palca stopy aż do wierzchu głowy. (8) [Hiob] wziął więc skorupę, by się nią drapać siedząc na gnoju. (9) Rzekła mu żona: Jeszcze trwasz mocno w swej prawości? Złorzecz Bogu i umieraj! (10) Hiob jej odpowiedział: Mówisz jak kobieta szalona. Dobro przyjęliśmy z ręki Boga. Czemu zła przyjąć nie możemy? W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył swymi ustami”.

Życie Hioba jest zagrożone, utracił wszystko, ale trwa w ufności wobec Boga. Dyskusja z uczniami na temat sensu słów: „Dobro przyjęliśmy z ręki Boga. Czemu zła przyjąć nie możemy?”.

6. Lektura zakończenia *Księgi Hioba* i omówienie konsekwencji drugiej rozmowy szatana z Bogiem (Ks. H. 42, 10–17) - prezentacja ekranu nauczyciela.

(10) I Pan przywrócił Hioba do dawnego stanu, gdyż modlił się on za swych przyjaciół. Pan oddał mu całą majątność w dwójnasób. (11) Przyszli do niego wszyscy bracia, siostry i dawni znajomi, jedli z nim chleb w jego domu i

ubolewali nad nim, i pocieszali go z powodu nieszczęścia, jakie na niego zesłał Pan. Każdy mu dał jeden srebrny pieniądz i jedną złotą obrączkę. (12) A teraz Pan błogosławił Hiobowi, tak że miał czternaście tysięcy owiec, sześć tysięcy wielbłądów, tysiąc jarzm wołów i tysiąc oślic. (13) Miał jeszcze siedmiu synów i trzy córki. (14) Pierwszą nazwał Gołębicą, drugą Kasją, a trzecią Rogiem Antymonu. (15) Nie było w całym kraju kobiet tak pięknych jak córki Hioba. Dał im też ojciec dziedzictwo między braćmi. (16) I żył jeszcze Hiob sto czterdzieści lat, i widział swych potomków – w całości cztery pokolenia. (17) Umarł Hiob stary i pełen lat”.

Zakończenie stanowi kronikarski, lakoniczny zapis o przywróceniu Hioba przez Boga do dawnych łask. Podjęcie dyskusji z uczniami o tym, czy możliwy jest taki stan powrotu człowieka, który nie jest pewien Boga ani norm w świecie. Na czym polega dramat Hioba? Na rozdarciu wynikającym z przekonania o własnej prawości i wierności Dekalogowi, a z drugiej pewnością, że doznaje cierpienia ze strony sprawiedliwego Boga. Hiob może czuć się oszukany, znajduje się w sytuacji zmienionych zasad. Nie może się zbuntować, bo wtedy przyznałby rację szatanowi. Hiob jest symbolem cierpienia niezawinionego.

7. Formą podsumowania i środkiem do zaktywizowania wszystkich uczniów może być krótki quiz przygotowany na stronie Quizizz lub Kahoot dotyczący historii Hioba.
8. Motyw Hioba w tekstach kultury – historia Hioba inspirowała od wieków filozofów, malarzy i poetów - - prezentacja ekranu nauczyciela z wybranymi tekstami.

Wisława Szymborska *Streszczenie*

„Hiob, doświadczony na ciele i mieniu, złorzeczy doli ludzkiej. To wielka poezja. Przychodzą przyjaciele i rozdierając swe szaty badają winę Hioba przed obliczem Pana. Hiob woła, że był sprawiedliwy. Hiob nie wie, czemu dosięgnął go Pan. Hiob nie chce mówić z nimi. Hiob chce mówić z Panem. Zjawia się Pan na wozie wichru. Przed otwartym do kości chwali dzieło swoje: niebiosą, morze, ziemię i zwierzęta. A osobiwie Behemota, a w szczególności Lewiatana, dumą napawające bestie. To wielka poezja. Hiob słucha – nie na temat mówi Pan, bo nie na temat pragnie mówić Pan. Pospiesznie przeto korzy się przed Panem. Teraz wypadki następują szybko.

Hiob odzyskuje osły, wielbłądy, woły i owce dwakroć przyczynione. Skóra obrasta wyszczerzoną czaszkę. I Hiob pozwala na to. Hiob się godzi. Hiob nie chce psuć arcydzieła”.

Wisława Szymborska, *Streszczenie*, w: tejże, *Wybór wierszy*, Warszawa 1973.

Historia Hioba w tekście Szymborskiej jest wierna wobec biblijnego pierwowzoru. Jej bohater to człowiek doświadczony przez los, cierpiący niewinnie, nierozumiejący woli Boga, ale poddający się jego wyrokowi. Poetka dopełnia psychologiczny portret bohatera poprzez subtelne językowe sygnały, np.: „Przed otwartym do kości chwali dzieło swoje”, „Hiob nie chce psuć arcydzieła”.

Anna Kamieńska *Hiob i młodzieniec*

Hiobie przyszedłem się uczyć od ciebie
ufny jak chłopię z tabliczką
i pocałunkiem matki na policzku
Otwórz usta
i ucz mnie
jak znosić ból śmierć samotność
stratę przyjaciół obelżywe słowa
a nade wszystko starość

Kiedy zasypiam
czy potrafię umrzeć jak inni
Czym jest samotność
dlaczego uciekam od niej
w ciasne uściski kobiet
Kiedy patrzę na swego ojca
obwiniam go że się zestarzał
że skóra zwisa mu z podgardla
za duża na niego
Jak mógł pozwolić swojej twarzy

tak się zmarszczyć
A ręce chyba drżą mu naumyślnie
na złość młodym
Patrzcie i wy tacy będziecie

Kiedy jestem zdrowy
oddycham jakbym pił źródlaną wodę
moja skóra jest czysta
radość mi sprawia całe moje ciało
cokolwiek czyni jawnie lub w ukryciu
Powiedz mi czym jest choroba
czym jest obrzydliwość własnego ciała
czym jest ja które cuchnie
Czy gdy cierpiałeś duch twój był czysty
i ulatywał w rzeźwy oddech lasów

Naucz mnie Hiobie żyć
ucz mnie upływu czasu
bo wszystko w nas jemu zaprzecza
jak kłoda położona w poprzek rzeki

Hiobie ucz mnie cierpliwości
ucz mnie posłuszeństwa
którym się brzydzę
Chcę być cały sprężony wolny pewny
jak strzała wypuszczona z łuku
Kto mi odbiera wolność
gdy mi każe potknąć się na drodze
cierpieć z obrazy na samego siebie
Nazywasz to sumieniem
Boję się czy sumienie nie jest moim demonem

Hiobie to byłoby więzienie
ja uwięziony w sobie

Hiobie czemu nie chcesz mnie uczyć Hiobie
Odchodzę smutny
myśląc że nikt nikomu nie zdoła pomóc
Nawet liter alfabetu wypisanego na twej twarzy
nie chcesz mi pokazać
Odsyłasz mnie do czasu
Pożyjesz zrozumiesz
Lecz tego właśnie ja nauczycielu nie chcę
nie życzę sobie
Czy On kazał ci wiedzę zostawić dla siebie
mógłbyś tak wiele gdybyś otworzył serce

Jeśli nie
pójdę szukać innego nauczyciela
mistrza sprawniejszego w słowie
widać cię życie nic nie nauczyło
choć zgarbowało skórę

Młody odszedł w gniewie
a Hiob szeptał w głąb siebie Panie Panie

Anna Kamieńska, *Hiob i młodzieniec*, w: *tejże, Dwie ciemności i wiersze ostatnie*,
Poznań 1984.

Hiob u Kamieńskiej to człowiek doświadczony przez Boga, cierpliwy, samotny,
wytrzymały, pozbawiony wszystkiego, pragnący śmierci, ale ufający Bogu. Warto
przedyskutować problem stosunku młodego człowieka wobec doświadczenia innych
ludzi.

Faza końcowa

Czego uczy *Księga Hioba*? Praca w małych grupach i sformułowanie oraz zapisanie odpowiedzi uczniów na udostępnionym padlecie (padlet.com) lub wirtualnej tablicy, np. <https://whiteboard.fi/>.

- cierpienia nie można pojąć, można je albo przyjąć, albo odrzucić
- cierpienie nie zawsze jest karą za grzechy, winy
- Bóg doświadcza także sprawiedliwych
- cierpienie uszlachetnia

EWALUACJA ZAJĘĆ

Praca domowa:

Wybierz jedno z zaproponowanych zadań i napisz:

- Czego uczy człowieka przeżywanie cierpienia?
- Jakie problemy, wyzwania lub pytania stawia przed odbiorcą *Księga Hioba*?
- Jesteś biblijnym Hiobem. W formie pierwszoosobowej opisz swoje przeżycia. Jakie pytania dotyczące swojej sytuacji mogłeś sobie zadać?

BIBLIOGRAFIA

- *Księga Hioba*, [w:] *Pismo święte Starego i Nowego Testamentu* (1980), Poznań – Warszawa: Wydawnictwo Pallottinum.
- Bukowski K. (1988), *Biblia a literatura polska*, Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.
- Kamieńska A., *Hiob i młodzieniec*, w: tejże, *Dwie ciemności i wiersze ostatnie* (1984), Poznań.
- Szymborska W., *Streszczenie*, w: tejże, *Wybór wierszy* (1973), Warszawa: PIW.

Opracowanie: Wioletta Poturała